

Discurs de instigare la ură

„**Libertatea de exprimare** constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți [democratice], una dintre condițiile primordiale ale evoluției sale și ale dezvoltării fiecărei persoane. Sub rezerva art. 10 § 2 din Convenție, aceasta **este aplicabilă nu doar «informațiilor» sau «ideilor» acceptate ori considerate drept inofensive sau neimportante, ci și celor care ofensează, șochează sau ofensează statul sau orice segment al populației.** Acest lucru este impus de pluralism, toleranță și mentalitate deschisă, fără de care nu există o «societate democratică». Asta înseamnă, printre altele, că orice «formalitate», «condiție», «restricție» ori «pedeapsă» aplicată în acest domeniu trebuie să fie proporțională cu scopul legitim urmărit.” ([Handyside împotriva Regatului Unit](#), hotărârea din 7 decembrie 1976, pct. 49).

„[...] [T]oleranța și respectarea demnității egale a tuturor oamenilor constituie bazele unei societăți democratice și pluraliste. Astfel, în principiu, **poate fi considerată necesară** în unele societăți democratice **sanționarea sau chiar prevenirea tuturor formelor de exprimare care răspândesc, incită, îndeamnă sau justifică ura bazată pe intoleranță** [...], cu condiția ca orice «formalitate», «condiție», «restricție» ori «pedeapsă» aplicată să fie proporțională cu scopul legitim urmărit.” ([Erbakan împotriva Turciei](#), hotărârea din 6 iulie 2006, pct. 56).

1. Când examinează cauze având ca obiect instigarea la ură și libertatea de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului are două abordări, care sunt prevăzute de [Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#):

- abordarea constând în excluderea din protecția oferită de Convenție, prevăzută la art. 17 (interzicerea abuzului de drept)¹, în cazul în care afirmațiile respective constituie discurs de instigare la ură și neagă valorile fundamentale ale Convenției; și
- abordarea constând în aplicarea de restricții asupra protecției, prevăzută în art. 10 § 2 din Convenție² (abordarea este folosită în cazul în care respectivul discurs, deși este limbaj de instigare la ură, nu este capabil să distrugă valorile fundamentale ale Convenției).

2. Portalurile internet de știri care, în scopuri comerciale și profesionale, oferă o platformă pentru comentarii generate de utilizatori își asumă „îndatoriri și responsabilități” asociate libertății de exprimare, în conformitate cu art. 10 § 2 din Convenție, în cazul în care

¹ Această dispoziție are scopul de a împiedica persoanele să deducă din Convenție vreun drept de a participa la activități sau de a comite acte în vederea distrugerii oricăruia dintre drepturile și libertățile prevăzute în Convenție.

² Restrângeri considerate necesare pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei ori pentru protecția drepturilor și libertăților altora.

utilizatorii răspândesc un discurs de instigare la ură sau comentarii care constituie o instigare directă la violență.

Excluderea din cadrul protecției Convenției

„[N]u există niciun dubiu că orice afirmație îndreptată împotriva valorilor fundamentale ale Convenției va fi scoasă conform art. 17 [interzicerea abuzului de drept] de sub protecția conferită de art. 10 [libertatea de exprimare] [...]” (*Seurot împotriva Franței*, decizia privind admisibilitatea din 18 mai 2004)

Ură pe criterii de etnie

Pavel Ivanov împotriva Rusiei

20 februarie 2007 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamantul, proprietar și redactor de ziar, a fost condamnat pentru instigare publică la ură pe criterii de etnie, rasă și religie cu ajutorul mass-media. Acesta a scris și a publicat o serie de articole în care evreii erau prezentați drept cauza răului în Rusia și în care îndemna la excluderea lor din viața socială. Acesta a acuzat o întreagă categorie etnică de conspirație împotriva poporului rus și le-a imputat liderilor evrei că au o ideologie fascistă. În cele două publicații ale sale, dar și în susținerile orale din timpul procesului, acesta a negat în mod repetat că evreii ar avea dreptul la demnitate națională, susținând că aceștia nu constituie o nație. Reclamantul s-a plâns în special că a nu a fost justificată condamnarea sa pentru instigare la ură rasială.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (incompatibilă *ratione materiae*). Curtea nu a avut nicio îndoială în privința conotației vădit anti-semite a opiniilor reclamantului și a fost de acord cu aprecierea instanțelor naționale, conform căreia acesta a încercat prin publicațiile sale să instige la ură față de poporul evreu. Un astfel de atac general și vehement împotriva unui grup etnic vizează valorile fundamentale ale Convenției, în special toleranța, pacea socială și nediscriminarea. În consecință, în virtutea art. 17 (interzicerea abuzului de drept) din Convenție, reclamantul nu putea beneficia de protecția conferită de art. 10 (libertatea de exprimare) din Convenție.

A se vedea de asemenea: **W.P. și alții împotriva Poloniei** (nr. 42264/98), decizia privind admisibilitatea din 2 septembrie 2004 (având ca obiect respingerea de către autoritățile poloneze a cererii de înființare a unei asociații al cărei statut includea afirmații anti-semite – Curtea a hotărât că reclamantii nu puteau beneficia de protecția conferită de art. 11 (libertatea de întrunire și de asociere) din Convenție.

Instigare la violență și sprijinirea activității teroriste

Roj TV A/S împotriva Danemarcei

17 aprilie 2018 (decizie privind admisibilitatea)

Această cauză a avut ca obiect condamnarea societății reclamante pentru infracțiuni de terorism, prin hotărâre pronunțată de instanțele daneze pe motivul promovării Partidului Muncitorilor din Kurdistan (PKK) prin intermediul programelor de televiziune difuzate între 2006 și 2010. Instanțele naționale au hotărât că PKK poate fi considerat organizație teroristă în sensul prevederilor Codului penal danez și că Roj TV A/S sprijinise acțiunile teroriste ale PKK difuzând emisiuni de propagandă. Aceasta a fost amendată și i-a fost retrasă licența de emisie. Societatea reclamantă s-a plâns că prin condamnarea sa s-a adus atingere libertății sale de exprimare.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** pentru incompatibilitate *ratione materiae* cu prevederile Convenției. A constatat în special că postul de televiziune nu putea beneficia

de protecția conferită de art. 10 din Convenție întrucât acesta încercase folosirea aceluși drept în scopuri contrare valorilor Convenției. Printre altele, acesta a instigat la violență și a sprijinit o activitate teroristă, ceea ce constituie o încălcare a art. 17 (interzicerea abuzului de drept) din Convenție. Astfel, plângerea societății reclamante nu antrena protecția dreptului la libertatea de exprimare.

Negarea Holocaustului și revizionismul

Garaudy împotriva Franței

24 iunie 2003 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamantul, autorul unei cărți intitulate *Miturile fondatoare ale politicii israeliene*, a fost condamnat pentru infracțiunile de negare a existenței crimelor împotriva umanității, calomnie în public împotriva unei categorii de persoane – în cazul său, comunitatea evreiască – și instigare la ură rasială. Acesta a susținut că i-a fost încălcat dreptul la libertatea de exprimare.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (incompatibilă *ratione materiae*). Aceasta a considerat că afirmațiile reclamantului au constituit negarea Holocaustului și a subliniat că negarea crimelor împotriva umanității era una dintre cele mai grave forme de calomnie rasială la adresa evreilor și de instigare la ură față de aceștia. Contestarea existenței unor evenimente clar dovedite istoric nu constituie cercetare științifică ori istorică; scopul real era de a reabilita regimul național socialist și de a acuza însăși victimele de falsificarea istoriei. Întrucât aceste acte sunt vădit incompatibile cu valorile fundamentale pe care Convenția încerca să le promoveze, Curtea a aplicat art. 17 (interzicerea abuzului de drept) și a hotărât că reclamantul nu era îndreptățit să invoce art. 10 (libertatea de exprimare) din Convenție.

A se vedea de asemenea: **Honsik împotriva Austriei**, decizia Comisiei Europene a Drepturilor Omului³ din 18 octombrie 1995 (privind o publicație care neagă săvârșirea genocidului în camerele de gazare din lagărele de concentrare sub regimul național socialist); **Marais împotriva Franței**, decizia Comisiei din 24 iunie 1996 (privind un articol dintr-o publicație periodică destinat să demonstreze implauzibilitatea științifică a „presupuselor gazări”).

M'Bala M'Bala împotriva Franței

20 octombrie 2015 (decizie privind admisibilitatea)

Cauza a avut ca obiect condamnarea lui Dieudonné M'Bala M'Bala, un comic cu activități politice, pentru insulte adresate în public unei persoane sau categorii de persoane pe motivul originii lor sau al apartenenței lor la o anumită comunitate etnică, națiune, rasă ori religie, în speță în special persoane de origine sau religie iudaică. La finalul unui spectacol din decembrie 2008 la „Zénith” din Paris, reclamantul l-a invitat pe scenă pe Robert Faurisson (un academician care a primit numeroase condamnări în Franța pentru opiniile sale negaționiste și revizioniste, în principal negarea existenței camerelor de gazare în lagărele de concentrare) pentru a primi un „premiu pentru infrecventabilitate și insolență”. Premiul, în forma unui sfeșnic cu trei brațe și cu un măr pe fiecare braț, i-a fost acordat de un actor purtând ceea ce a fost descris ca o „îmbrăcămintă de lumină” – o pereche de pijamale cu dungi și pe care era cusută o stea galbenă pe care scria „evreu” – care a jucat astfel rolul unui evreu deportat într-un lagăr de concentrare.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (incompatibilă *ratione materiae*), în conformitate cu art. 35 (condiții de admisibilitate) din Convenție, constatând că, în temeiul art. 17 (interzicerea abuzului de drept), reclamantul nu avea dreptul la protecția conferită de art. 10 (libertatea de exprimare). Curtea a considerat în special că, în timpul scenei ofensatoare, spectacolul nu mai putea fi considerat divertisment, ci părea mai degrabă o

³ Alături de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, reunită la Strasbourg din iulie 1954 până în octombrie 1999, a verificat respectarea de către statele contractante a obligațiilor asumate în temeiul Convenției europene a drepturilor omului. Comisia și-a încetat existența când Curtea a devenit permanentă, la 1 noiembrie 1998.

Întrunire cu caracter politic care, sub pretextul comediei, promova negarea Holocaustului prin poziția-cheie acordată apariției lui Robert Faurisson și portretizarea degradantă a victimelor deportării evreiești în fața unei persoane care a negat exterminarea lor. În opinia Curții, acest spectacol nu era unul care, chiar dacă ar fi fost satiric sau provocator, să se încadreze în protecția conferită de art. 10, fiind în realitate, în circumstanțele cauzei, o demonstrație de ură și antisemitism și de sprijin pentru negarea Holocaustului. Deghizat ca o producție artistică, era, de fapt, la fel de periculos ca un atac direct și brusc și oferea o platformă pentru o ideologie care contravine valorilor Convenției europene. Astfel, Curtea a concluzionat că reclamantul a încercat să devieze art. 10 de la scopul lui real utilizându-și dreptul la libertatea de exprimare în scopuri care sunt incompatibile cu litera și spiritul Convenției și care, dacă ar fi admise, ar contribui la distrugerea drepturilor și libertăților din Convenție.

Williamson împotriva Germaniei

8 ianuarie 2019 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamantul, episcop și fost membru al Societății Sfântul Pius X, s-a plâns de condamnarea sa penală pentru instigare la ură pe motiv că a negat Holocaustul la televiziunea suedeză. În special, a susținut că legislația germană nu se aplica declarațiilor sale, întrucât infracțiunea nu a fost săvârșită în Germania, ci în Suedia – unde o asemenea declarație nu era un temei al răspunderii penale. Mai mult, nu intenționase niciodată ca declarația sa să fie difuzată în Germania și făcuse tot ce îi stătuse în putere pentru a împiedica difuzarea ei acolo.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** ca fiind vădit nefondată. Aceasta a observat în special faptul că reclamantul a fost de acord să dea în Germania interviul în care a negat Holocaustul, deși locuia în altă parte la acea vreme și deși știa că declarațiile pe care le-a făcut angajau răspunderea penală acolo. Nu a insistat în timpul interviului ca acesta să nu fie difuzat în Germania și nu a clarificat cu interviuatorul sau canalul de televiziune cum va fi difuzat interviul. Astfel, Curtea a constatat că aprecierea faptelor de către instanța regională a fost acceptabilă în ceea ce privește constatarea faptului că infracțiunea a fost comisă în Germania, în special deoarece elementul constitutiv al infracțiunii (interviul) a avut loc acolo.

Pastörs împotriva Germaniei

3 octombrie 2019

Această cauză a avut ca obiect condamnarea unui deputat al unui Land pentru negarea Holocaustului în timpul unui discurs în fața Parlamentului regional.

Curtea a declarat **inadmisibil**, ca fiind vădit nefondat, capătul de cerere formulat de reclamant în temeiul art. 10 (libertatea de exprimare) din Convenție. Aceasta a menționat, în special, că reclamantul a declarat în mod intenționat neadevăruri pentru defăimarea evreilor. Aceste declarații nu puteau beneficia de protejarea libertății de exprimare oferită de Convenție întrucât contraveneau valorilor Convenției. În cazul reclamantului, soluția instanțelor germane, respectiv condamnarea, a fost așadar proporțională cu scopul urmărit și a fost o măsură „necesară într-o societate democratică”.

Ură rasială

Glimmerveen si Hagenebeek împotriva Țărilor de Jos

11 octombrie 1979 (decizia Comisiei Europene a Drepturilor Omului⁴)

În această cauză, reclamantii au fost condamnați pentru posesia unor pliante adresate „poporului alb olandez”, al căror scop era de a se asigura în special că toți cei care nu erau albi plecau din Țările de Jos.

⁴ A se vedea supra, nota de subsol 3.

Comisia a declarat cererea **inadmisibilă**, constatând că art. 17 (interzicerea abuzului de drept) din Convenție nu permite utilizarea art. 10 (libertatea de exprimare) pentru a răspândi idei de discriminare rasială.

Ură religioasă

Norwood împotriva Regatului Unit

16 noiembrie 2004 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamantul a pus la fereastră un poster cu Turnurile Gemene în flăcări, oferit de Partidul Național Britanic al cărui membru era. Imaginea era însoțită de cuvintele „Islamul afară din Marea Britanie - Protejați poporul britanic”. Drept urmare, a fost condamnat pentru ostilitate în formă agravată față de o grupare religioasă. Reclamantul a susținut, printre altele, că dreptul său la libertatea de exprimare a fost încălcat.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (incompatibilă *ratione materiae*). Aceasta a constatat, în special, că un astfel de atac general și vehement împotriva unei grupări religioase, care leagă gruparea în ansamblu de un act grav de terorism, era incompatibil cu valorile proclamate și garantate de Convenție, în special toleranța, pacea socială și nediscriminarea. Prin urmare, Curtea a hotărât că afișarea posterului la fereastră constituise un act în sensul art. 17 (interzicerea abuzului de drept) din Convenție și că reclamantul nu putea așadar să revendice protecția conferită de art. 10 (libertatea de exprimare) din Convenție.

Belkacem împotriva Belgiei

27 iunie 2017 (decizie privind admisibilitatea)

Cauza a avut ca obiect condamnarea reclamantului, lider și purtător de cuvânt al organizației „Sharia4Belgium” (care a fost desființată în 2012), pentru instigare la discriminare, ură și violență ca urmare a afirmațiilor pe care acesta le-a făcut în videoclipuri pe *YouTube* referitoare la grupări nemusulmane și Șaria. Reclamantul a susținut că nu a avut niciodată intenția să îi instige pe alții la ură, violență sau discriminare, căutând doar să își răspândească ideile și opiniile. Acesta a susținut că afirmațiile sale fuseseră doar o manifestare a libertății sale de exprimare și de religie și nu erau de natură să constituie un pericol pentru ordinea publică.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (incompatibilă *ratione materiae*). Aceasta a observat în special că reclamantul, în afirmațiile sale, a cerut privitorilor săi să învingă nemusulmanii, să le dea o lecție și să îi combată. Curtea a considerat că afirmațiile în discuție erau pline de ură și că reclamantul, prin înregistrările sale, a căutat să provoace ură, discriminare și violență față de toți nemusulmanii. În opinia Curții, un astfel de atac general și vehement era incompatibil cu valorile toleranței, păcii sociale și nediscriminării care stau la baza Convenției europene a drepturilor omului. Referindu-se la afirmațiile reclamantului despre Șaria, Curtea a mai observat că anterior a decis că apărarea Șariei și în același timp îndemnul la violență pentru instaurarea acesteia ar putea fi considerate discurs de instigare la ură, dar și că fiecare stat contractant era îndreptățit să se opună mișcărilor politice bazate pe fundamentalism religios. În această cauză, Curtea a considerat că reclamantul a încercat să devieze art. 10 (libertatea de exprimare) din Convenție de la scopul lui real utilizându-și dreptul la libertatea de exprimare în scopuri care erau vădit contrare spiritului Convenției. În consecință, Curtea a hotărât că, potrivit art. 17 (interzicerea abuzului de drept) din Convenție, reclamantul nu putea să revendice protecția art. 10.

Amenințare la adresa ordinii democratice

De regulă, Curtea va declara inadmisibile, pe motiv de incompatibilitate cu valorile Convenției, cererile care sunt inspirate de doctrina totalitară sau care exprimă idei ce constituie o amenințare la adresa ordinii democratice și pot conduce la restabilirea unui regim totalitar.

A se vedea, printre altele: [**Partidul Comunist din Germania împotriva Republicii Federale Germania**](#), decizia Comisiei Europene a Drepturilor Omului⁵ din 20 iulie 1957; [**B.H, M.W, H.P și G.K. împotriva Austriei**](#) (cererea nr. 12774/87), decizia Comisiei din 12 octombrie 1989; [**Nachtmann împotriva Austriei**](#), decizia Comisiei din 9 septembrie 1998; [**Schimanek împotriva Austriei**](#), decizia Curții privind admisibilitatea din 1 februarie 2000.

Restrângeri ale protecției acordate prin art. 10 (libertatea de exprimare) din Convenție

În temeiul art. 10 § 2 din Convenție, Curtea va examina pe rând dacă există o ingerință în libertatea de exprimare, dacă această ingerință este prevăzută de lege și urmărește unul sau mai multe scopuri legitime și, în cele din urmă, dacă aceasta este o „măsură necesară într-o societate democratică” pentru atingerea acestor scopuri.

Apologia violenței și instigarea la ostilitate

[**Sürek \(nr. 1\) împotriva Turciei**](#)

8 iulie 1999 (Marea Cameră)

Reclamantul era proprietarul unei reviste săptămânale care a publicat scrisorile a doi cititori care condamnau vehement acțiunile militare ale autorităților în sud-estul Turciei și le acuzau de suprimarea brutală a poporului kurd în lupta sa pentru independență și libertate. Reclamantul a fost condamnat pentru „răspândire de propagandă împotriva indivizibilității statului și provocarea de dușmănie și ură în rândul poporului”. Acesta s-a plâns că dreptul său la libertatea de exprimare a fost încălcat. **Curtea a constatat că nu a fost încălcat art. 10 (libertatea de exprimare).** Aceasta a observat că scrisorile în litigiu constituiau un apel la o răzbunare sângeroasă și că una dintre ele a identificat unele persoane după nume, a stârnit ură față de acestea și le-a expus riscului de violență fizică. Deși reclamantul nu s-a asociat personal cu opiniile conținute în scrisori, le-a oferit totuși autorilor acestora un mijloc pentru a instiga la violență și ură. Curtea a considerat că, în calitate de proprietar al revistei, reclamantul era indirect subordonat îndatoririlor și responsabilităților pe care personalul editorial și jurnalist al revistei și le-a asumat în colectarea și difuzarea informațiilor către public și care căpătau o importanță și mai mare în situații de conflict și tensiune.

A se vedea de asemenea, printre altele: [**Özgür Gündem împotriva Turciei**](#), hotărârea din 16 martie 2000 (condamnarea unui cotidian pentru publicarea a trei articole conținând pasaje care îndemnau la intensificarea luptei armate, glorificau războiul și susțineau intenția de a lupta până la ultima picătură de sânge); [**Medya FM Reha Radyo ve İletişim Hizmetleri A. Ş. împotriva Turciei**](#), decizia privind admisibilitatea din 14 noiembrie 2006 (suspendarea timp de un an a dreptului de utilizare a frecvențelor radio, ca urmare a unor programe radio repetate care au fost considerate a fi contrare principiilor unității naționale și integrității teritoriale și care puteau instiga la violență, ură și discriminare rasială).

[**Gündüz împotriva Turciei**](#)

13 noiembrie 2003 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamantul, liderul unei secte islamice, a fost condamnat pentru instigare publică la comiterea de infracțiuni și instigare la ură religioasă în urma unor declarații preluate în presă. A fost condamnat la 4 ani și 2 luni de închisoare și la plata unei amenzi. Reclamantul a susținut, printre altele, că dreptul său la libertatea de exprimare a fost încălcat.

⁵ A se vedea supra, nota de subsol 3.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (vădit nefondată), constatând că gravitatea pedepsei aplicate reclamantului nu putea fi considerată disproporționată față de scopul legitim urmărit, și anume prevenirea instigării publice la săvârșirea de infracțiuni. Curtea a subliniat în special că afirmațiile care pot fi considerate discurs de instigare la ură sau de gloriificare a violenței ori de instigare la violență, cum sunt cele din prezenta cauză, nu pot fi considerate compatibile cu noțiunea de toleranță și sunt contrare valorilor fundamentale de justiție și pace stabilite în preambulul Convenției. A fost într-adevăr gravă pedeapsa aplicată reclamantului, care a fost majorată pentru că infracțiunea a fost comisă prin mijloace de comunicare în masă. Cu toate acestea, Curtea a considerat că includerea, în legislația internă, a unor sancțiuni disuasive poate fi necesară atunci când comportamentul atinge nivelul observat în cazul de față și devine intolerabil prin faptul că neagă principiile fondatoare ale unei democrații pluraliste.

Gündüz împotriva Turciei

4 decembrie 2003

Reclamantul era un autoproclamat membru al unei secte islamice. În timpul unei dezbateri televizate difuzate la o oră târzie, a vorbit foarte critic despre democrație, descriind instituțiile seculare contemporane drept „necuviincioase”, criticând ferm principiile seculare și democratice și militând deschis pentru introducerea Șariei. A fost condamnat pentru instigarea fățișă a populației la ură și ostilitate pe baza unei deosebiri bazate pe apartenența la o religie sau un cult. Reclamantul a invocat o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. Aceasta a observat în special că reclamantul, care reprezenta ideile extremiste ale sectei sale, cu care publicul era deja familiar, participase activ la o discuție publică aprinsă. Acea dezbateră pluralistă a căutat să prezinte secta și opiniile sale netraditionale, inclusiv ideea că valorile democratice sunt incompatibile cu concepția sa despre islam. Subiectul a fost dezbătut pe scară largă în mass-media turcească și a vizat o problemă de interes general. Curtea a considerat că afirmațiile reclamantului nu puteau fi considerate ca îndemn la violență sau ca discurs de instigare la ură bazat pe intoleranță religioasă. Simplul fapt de a apăra Șaria, fără a îndemna la violență pentru a o impune, nu putea fi considerat ca un discurs de instigare la ură.

Faruk Temel împotriva Turciei

1 februarie 2011

Reclamantul, președintele unui partid politic legal, a citit în public o declarație către presă în cadrul unei ședințe de partid, criticând intervenția Statelor Unite în Irak și sancțiunea izolării aplicată liderului unei organizații teroriste. De asemenea, a criticat dispariția unor persoane arestate de poliție. În urma discursului său, reclamantul a fost condamnat pentru propagandă, pe motiv că a apărât în mod public folosirea violenței sau alte metode teroriste. Reclamantul a susținut că dreptul său la libertatea de exprimare a fost încălcat.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. Aceasta a observat, în special, că reclamantul a vorbit în calitate de actor politic și membru al unui partid politic de opoziție, prezentând opiniile partidului său cu privire la chestiuni de interes general. Curtea a fost de părere că discursul său, în ansamblu, nu i-a instigat pe alții să recurgă la violență, rezistență armată sau revoltă și nu a constituit discurs de incitare la ură.

A se vedea de asemenea, printre altele: **Dicle (nr. 2) împotriva Turciei**, hotărârea din 11 aprilie 2006 (condamnare pentru instigare la ură și ostilitate pe baza deosebirii de clasă socială, rasă și religie, ca urmare a publicării unui raport de seminar); **Erdal Taş împotriva Turciei**, hotărârea din 19 decembrie 2006 (condamnare pentru propagandă împotriva indivizibilității statului ca urmare a publicării unei declarații a unei organizații teroriste, în urma publicării într-un ziar a unui articol în care se analiza problema kurdă).

Distribuirea de pliante homofobe

Vejdeland și alții împotriva Suediei

9 februarie 2012

Cauza a avut ca obiect condamnarea reclamanților pentru distribuirea într-un liceu a aproximativ 100 de pliante, considerate de instanțe ca insulte la adresa homosexualilor. Reclamanții au distribuit pliantele organizației *National Youth*, lăsându-le în sau pe dulapurile elevilor. În pliante se făceau în special afirmații potrivit cărora homosexualitatea este o „înclinație sexuală deviantă”, are „un efect distructiv moral asupra bazei societății” și este responsabilă pentru răspândirea HIV și SIDA. Reclamanții au susținut că nu au intenționat să își exprime disprețul față de homosexuali ca grup și au declarat că scopul activității lor a fost de a lansa o dezbatere despre lipsa de obiectivitate a educației din școlile suedeze.

Curtea a constatat că aceste afirmații constituiau acuzații grave și prejudiciabile, chiar dacă nu constituiau un îndemn direct la acte de ură. Curtea a subliniat că discriminarea bazată pe orientarea sexuală este la fel de gravă ca și discriminarea bazată pe rasă, origine sau culoare. Curtea a concluzionat că **nu a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție, deoarece ingerința în exercitarea de către reclamanți a dreptului lor la libertatea de exprimare a fost considerată în mod justificat de autoritățile suedeze ca fiind o măsură necesară într-o societate democratică pentru protejarea reputației și a drepturilor altora.

Apologia terorismului

Leroy împotriva Franței

2 octombrie 2008

Reclamantul, autor de benzi desenate, s-a plâns de condamnarea sa pentru apologia în mod public a terorismului în urma publicării într-un săptămânal basc, la 13 septembrie 2001, a unui desen reprezentând atacul asupra turnurilor gemene ale World Trade Center, însoțit de un text imitând sloganul publicitar al unei mărci faimoase: „Toți am visat-o [...] Hamas a făcut-o”. Acesta a susținut că libertatea sa de exprimare a fost încălcată.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție în privința condamnării reclamantului pentru complicitate în apologia terorismului. Curtea a considerat, în special, că desenul nu se limita la criticarea imperialismului american, ci susținea și glorifica distrugerea violentă a acestuia din urmă. În această privință, Curtea și-a întemeiat concluzia pe textul care însoțea desenul și a observat că reclamantul și-a exprimat sprijinul moral față de cei pe care îi considera autorii atacurilor din 11 septembrie 2001. Prin limbajul ales, reclamantul a comentat în mod aprobator violența îndreptată împotriva a mii de civili și a diminuat demnitatea victimelor. În plus, trebuia recunoscut faptul că desenul avea o semnificație deosebită în circumstanțele cauzei, pe care reclamantul trebuie să o fi realizat. În plus, impactul unui astfel de mesaj într-o regiune sensibilă din punct de vedere politic, și anume Țara Bascilor, nu trebuia trecut cu vederea; în pofida circulației limitate a săptămânalului, Curtea a observat că publicarea desenului a provocat o anumită reacție publică, capabilă să instige la violență și să demonstreze un impact plauzibil asupra ordinii publice în regiune. În consecință, Curtea a considerat că motivele invocate de instanțele naționale pentru condamnarea reclamantului au fost relevante și suficiente și, având în vedere caracterul modest al amenzii aplicate reclamantului și contextul în care a fost publicat desenul în litigiu, Curtea a constatat că măsura aplicată reclamantului nu a fost disproporționată față de scopul legitim urmărit.

Stomakhin împotriva Rusiei

9 mai 2018

Această cauză a avut ca obiect condamnarea reclamantului și pedepsirea acestuia cu 5 ani de închisoare pentru articolele din buletinul informativ pe care le scrisese cu privire la conflictul armat din Cecenia, articole despre care instanțele naționale consideraseră că

justificau terorismul și violența și instigau la ură. Acesta s-a plâns de condamnarea sa pentru opiniile exprimate în buletinele informative.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. Aceasta a constatat în special că unele dintre articole trecuseră dincolo de limita acceptabilă a criticii și constituiseră îndemnuri la violență și o apologie a terorismului. Alte declarații fuseseră totuși făcute în limite acceptabile ale criticii. În general, nu existase o nevoie socială imperioasă pentru a se amesteca în drepturile reclamantului prin sancționarea sa pentru unele din comentariile sale, iar duritatea sancțiunii încălcăse drepturile acestuia. Curtea a mai declarat că este crucial ca statele să fie prudente atunci când stabilesc întinderea discursului de incitare la ură care constituie infracțiune. Aceasta le-a îndemnat să dea o interpretare strictă legilor, pentru a evita ingerința excesivă sub pretextul luării de măsuri împotriva unui asemenea discurs, atunci când în discuție se află de fapt o critică la adresa autorităților sau politicilor acestora.

Apologia crimelor de război

Lehideux și Isorni împotriva Franței

23 septembrie 1998

Reclamanții au scris un text care a fost publicat în cotidianul *Le Monde* și care îl prezenta pe mareșalul Pétain într-o lumină favorabilă, trecând cu vederea colaboraționismul său cu regimul nazist. Textul s-a încheiat cu invitația de a scrie celor două asociații dedicate apărării memoriei mareșalului Pétain, vizând redeschiderea cazului său, casarea condamnării sale la moarte în 1945 și a pierderii drepturilor civice de către acesta, precum și reabilitarea acestuia. În urma unei plângeri din partea Asociației Naționale a Foștilor Membri ai Rezistenței, cei doi autori au fost condamnați pentru apărarea în public a crimelor de război și a infracțiunilor de colaborare cu inamicul. Aceștia au invocat încălcarea dreptului lor la libertatea de exprimare.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. Aceasta a considerat că textul în litigiu, deși ar putea fi considerat polemic, nu putea fi considerat o negare a Holocaustului deoarece autorii nu au scris în nume propriu, ci în numele a două asociații legal constituite și nu au laudat politicile pro-naziste, ci mai degrabă o persoană particulară. În ultimul rând, Curtea a constatat că evenimentele menționate în text au avut loc cu peste 40 de ani înainte de publicarea lui și că trecerea timpului făcea neadecvată tratarea acestor afirmații, după 40 de ani, cu aceeași gravitate ca înainte cu 10 sau 20 de ani.

Denigrarea identității naționale

Dink împotriva Turciei

14 septembrie 2010

Firat (Hrank) Dink, ziarist turc de origine armeană, era director de publicație și redactor-șef al unui săptămânal bilingv turco-armean, cu circulație în Istanbul. În urma publicării în acest ziar a opt articole în care și-a exprimat opiniile cu privire la identitatea cetățenilor turci de origine armeană, în 2006 a fost declarat vinovat de „denigrarea identității turce”. În 2007, a fost omorât prin împușcare cu trei gloanțe în cap pe când pleca de la sediul ziarului. Reclamanții, rudele sale, s-au plâns, în special de constatarea vinovăției acestuia, verdict care, au susținut aceștia, l-a transformat într-o țintă pentru grupurile naționaliste extremiste.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție, constatând că nu a existat o nevoie socială imperioasă pentru a-l declara pe Firat Dink vinovat de denigrarea „identității turce”. Curtea a observat, în special, că seria de articole, în ansamblu, nu i-a instigat pe alții la violență, rezistență sau revoltă. Autorul a scris în calitate de ziarist și redactor-șef al unui ziar turco-armean, comentând asupra unor probleme legate de minoritatea armeană în contextul rolului său de actor pe scena politică.

Acesta nu a făcut decât să își exprime ideile și opiniile despre o chestiune de interes public într-o societate democratică. În astfel de societăți, dezbaterile legate de evenimente istorice de o natură deosebit de serioasă ar trebui să aibă loc în mod liber și era o parte integrantă a libertății de exprimare pentru aflarea adevărului istoric. În cele din urmă, articolele contestate nu fuseseră injurioase ori insultătoare în mod nejustificat și nu i-au instigat pe alții la lipsă de respect ori la ură.

Extremism

Ibragim Ibragimov și alții împotriva Rusiei

28 august 2018

Cauza a avut ca obiect legislația anti-extremism adoptată în Rusia și interzicerea publicării și distribuirii de cărți islamice. Reclamantii s-au plâns că instanțele ruse au hotărât în 2007 și 2010 că sunt extremiste cărțile lui Said Nursi, turc de religie musulmană și totodată un bine-cunoscut teolog și exeget al Coranului, și au interzis publicarea și distribuția acestora. Reclamantii fie publicaseră cărți ale lui Nursi, fie comandaseră publicarea acestora.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. În special, Curtea a constatat că instanțele ruse nu au justificat necesitatea interzicerii. Acestea se limitaseră la a aproba constatările generale dintr-un raport de expertiză întocmit de lingviști și psihologi, fără să facă o analiză proprie sau, mai ales, fără a pune în context cărțile sau anumite pasaje din acestea considerate problematice. Mai mult, acestea au respins într-un mod sumar toate probele reclamanților potrivit cărora cărțile lui Nursi se înscriau în curentul moderat și tradițional al islamului.

În ansamblu, analiza instanțelor în cauzele reclamanților nu a demonstrat că literatura lui Nursi, publicată timp de 7 ani înainte de interzicerea ei, ar fi cauzat, sau ar fi riscat să cauzeze, tensiuni inter-religioase, darămite violență, în Rusia sau, într-adevăr, în oricare dintre celelalte țări în care cărțile erau disponibile la scară largă.

Arborarea unui drapel cu conotații istorice controversate

Fáber împotriva Ungariei

24 iulie 2012

Reclamantul s-a plâns că i s-a aplicat o amendă pentru afișarea drapelului Árpád dungat, care avea conotații istorice controversate, la mai puțin de 100 de metri de o demonstrație împotriva rasismului și a urii.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) **citit prin prisma art. 11** (libertatea de întrunire și de asociere) din Convenție. Curtea a acceptat faptul că afișarea unui simbol, care a fost ubicuu în timpul unui regim totalitar în Ungaria, ar putea provoca neliniște victimelor din trecut și rudelor acestora, care ar putea considera pe bună dreptate astfel de afișări ca fiind lipsite de respect. Cu toate acestea, Curtea a constatat că astfel de sentimente, deși ușor de înțeles, nu ar putea ele singure să impună limite libertății de exprimare. În plus, reclamantul nu s-a comportat în mod abuziv sau amenințător. Având în vedere comportamentul său neviolent, distanța dintre el și demonstranți și absența oricărui risc dovedit pentru siguranța publică, Curtea a constatat că autoritățile ungare nu au justificat urmărirea penală și amendarea reclamantului pentru refuzul de a da jos steagul respectiv. Simpla arborare a steagului nu a perturbat ordinea publică, nici nu a împiedicat dreptul de întrunire al demonstranților, acesta nefiind nici intimidant, nici capabil să instige la violență.

Instigare la ură etnică

Balsytė-Lideikienė împotriva Lituaniei

4 noiembrie 2008

Reclamanta deținea o editură. În martie 2001, instanțele poloneze au constatat că aceasta a încălcat Codul privind contravențiile administrative prin publicarea și distribuirea „Calendarului lituanian 2000” care, potrivit concluziilor experților în științe politice, îndemna la ură etnică. Reclamanta a primit un avertisment administrativ, iar copiile nevândute ale calendarului au fost confiscate. Reclamanta a susținut, în special, că măsura confiscării calendarului și interzicerea continuării distribuirii acestuia i-au încălcat dreptul la libertatea de exprimare.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. În special, Curtea a constatat că reclamanta a formulat opinii naționaliste și etnocentriste agresive, precum și afirmații care incitau la ură împotriva polonezilor și evreilor de natură să le dea autorităților lituaniene motive serioase de îngrijorare. Având în vedere marja de apreciere acordată statelor contractante în astfel de circumstanțe, Curtea a constatat că, în prezenta cauză, autoritățile naționale nu au depășit marja de apreciere atunci când au considerat că există o nevoie socială imperioasă pentru a lua măsuri împotriva reclamantei. Curtea a mai observat că, deși măsura confiscării aplicată reclamantei ar putea fi considerată destul de gravă, reclamanta nu a primit o amendă, ci doar un avertisment, care era cea mai ușoară sancțiune administrativă disponibilă. Prin urmare, Curtea a constatat că ingerința în dreptul reclamantei la libertatea de exprimare ar fi putut fi considerată, în mod justificat, necesară într-o societate democratică pentru protecția reputației sau a drepturilor altora.

Instigare la ură națională

Hösl-Daum și alții împotriva Poloniei

7 octombrie 2014 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamanții au fost acuzați de insultarea națiunii poloneze și de instigare la ură națională. Aceștia au invocat o încălcare a dreptului lor la libertatea de exprimare prin condamnarea lor pentru punerea de afișe în limba germană, care descriau atrocitățile comise de polonezi și cehi împotriva germanilor după cel de-al Doilea Război Mondial.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** pe motivul neepuizării căilor de atac interne. S-a constatat că, întrucât nu au depus plângere constituțională împotriva dispozițiilor contestate din Codul penal, reclamanții nu au epuizat calea de atac prevăzută de legislația poloneză.

Instigare la discriminare sau ură rasială

Jersild împotriva Danemarcei

23 septembrie 1994

Reclamantul, jurnalist, a realizat un documentar conținând extrase dintr-un interviu televizat pe care l-a avut cu trei membri ai unui grup de tineri care se numeau „Greenjackets” și care au făcut afirmații abuzive și peiorative despre imigranți și grupuri etnice din Danemarca. Reclamantul a fost condamnat pentru complicitate la răspândirea de afirmații rasiste. Acesta a invocat o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare. Curtea a făcut o distincție între membrii „Greenjackets”, care au făcut fățiș afirmații rasiste, și reclamant, care a căutat să prezinte, să analizeze și să explice respectivul grup de tineri și să se ocupe de „aspecte specifice unei chestiuni care încă de pe atunci era de mare interes public”. Documentarul în ansamblu nu a avut ca scop răspândirea opiniilor și ideilor rasiste, ci informarea publicului despre o problemă socială. În consecință, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție.

Soulas si altii împotriva Frantei

10 iulie 2008

Cauza a avut ca obiect acțiunea penală îndreptată împotriva reclamanților, în urma publicării unei cărți având titlul „Colonizarea Europei” și subtitlul „Observații realiste despre imigrare și Islam”. Procesul s-a încheiat cu condamnarea lor pentru instigare la ură și violență împotriva comunităților musulmane din Africa Centrală și de Nord. Reclamanții s-au plâns în special de încălcarea libertății lor de exprimare.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. Aceasta a subliniat în special, că, prin condamnarea reclamanților, instanțele naționale au subliniat faptul că termenii folosiți în carte au avut drept scop să le dea cititorilor un sentiment de respingere și antagonism, exacerbat de folosirea limbajului militar, față de comunitățile respective, care erau desemnate drept principalul dușman, și pentru a determina cititorii cărții să adere la soluția recomandată de autor, respectiv un război de recucerire etnică. Reținând că motivele invocate în susținerea condamnării reclamanților au fost suficiente și relevante, Curtea a considerat că ingerința în dreptul acestora din urmă la libertatea de exprimare fusese necesară într-o societate democratică. În cele din urmă, Curtea a observat că pasajele din carte în litigiu nu erau suficient de serioase pentru a justifica aplicarea art. 17 (interzicerea abuzului de drept) din Convenție în cauza reclamanților.

Féret împotriva Belgiei

16 iulie 2009

Reclamantul a fost deputat belgian și președinte al partidului politic *Front National/Nationaal Front* din Belgia. În timpul campaniei electorale, au fost distribuite diverse tipuri de pliante cu lozinci precum „Ridicați-vă împotriva islamizării Belgiei”, „Oprîți politica de pseudo-integrare” și „Trimiteti acasă neeuropenii care caută un loc de muncă”. Reclamantul a fost condamnat pentru incitare la discriminare rasială. A primit sancțiunea prestării unei activități în folosul comunității și interzicerea dreptului de a deține funcția de parlamentar timp de 10 ani. Acesta a invocat o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. În opinia sa, afirmațiile reclamantului au fost în mod evident de natură să stârnească sentimente de neîncredere, respingere sau chiar ură față de străini, în special în rândul unui segment de populație mai puțin informat. Mesajul său, transmis într-un context electoral, a avut o rezonanță sporită și, în mod evident, a constituit o instigare la ură rasială. Condamnarea reclamantului a fost justificată în scopul apărării ordinii și al protejării drepturilor altora, și anume al membrilor comunității imigranților.

Le Pen împotriva Frantei

20 aprilie 2010 (decizie privind admisibilitatea)

La momentul faptelor, reclamantul era președintele partidului „Frontul Național” din Franța. Acesta a invocat în special încălcarea dreptului său la libertatea de exprimare prin condamnarea sa pentru instigare la discriminare, ură și violență față de o categorie de persoane din cauza originii lor sau a apartenenței lor ori a neapartenenței la o anumită grupare etnică, națiune, rasă sau religie, pe baza afirmațiilor făcute despre musulmanii din Franța într-un interviu cu cotidianul *Le Monde* – acesta afirmase, printre altele, că „în ziua în care nu vor mai fi 5 milioane, ci 25 de milioane de musulmani în Franța, ei vor fi la putere”.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (vădit nefondată). Aceasta a observat că afirmațiile reclamantului au fost făcute în contextul unei dezbateri generale despre probleme legate de stabilirea și integrarea imigranților în țările gazdă. Mai mult, amploarea variată a problemelor respective, care ar putea genera uneori confuzii și neînțelegeri, necesita ca o mare latitudine să fie lăsată statului pentru evaluarea necesității unei ingerințe în libertatea de exprimare a unei persoane. În această cauză, totuși, afirmațiile reclamantului au prezentat categoric comunitatea musulmană în ansamblu într-o lumină deranjantă, de natură să provoace sentimente de respingere și ostilitate. Acesta i-a pus pe francezi pe de o parte împotriva unei comunități ale cărei convingeri religioase au fost menționate explicit

și a cărei creștere rapidă a fost prezentată ca o amenințare deja latentă pentru demnitatea și securitatea poporului francez. Motivele date de instanțele naționale pentru condamnarea reclamantului au fost așadar relevante și suficiente. Iar pedeapsa aplicată nu a fost disproporționată. Prin urmare, Curtea a constatat că ingerința în exercitarea de către reclamant a dreptului său la libertatea de exprimare a fost o „măsură necesară într-o societate democratică”.

Perinçek împotriva Elveției

15 octombrie 2015 (Marea Cameră)

Cauza a avut ca obiect condamnarea penală a reclamantului, un politician turc, pentru exprimarea în public, în Elveția, a opiniei că deportările în masă și masacrele suferite de armeni în Imperiul Otoman în 1915 și în anii următori nu au constituit un genocid. Instanțele elvețiene au hotărât, în special, că motivele sale păreau a fi rasiste și naționaliste și că afirmațiile sale nu contribuiau la dezbaterea istorică. Reclamantul s-a plâns că pedeapsa și condamnarea sa penală au încălcat dreptul său la libertatea de exprimare.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. Fiind conștientă de importanța deosebită atribuită de comunitatea armeană chestiunii dacă acele deportări în masă și masacre ar trebui considerate genocid, Curtea a constatat că demnitatea victimelor, precum și demnitatea și identitatea armenilor contemporani sunt protejate de art. 8 (dreptul la respectarea vieții private) din Convenție. Prin urmare, Curtea a trebuit să găsească un echilibru între două drepturi prevăzute de Convenție – dreptul la libertatea de exprimare și dreptul la respectarea vieții private –, luând în considerare circumstanțele specifice ale cauzei și proporționalitatea dintre mijloacele folosite și scopul urmărit. În această cauză, Curtea a concluzionat că nu era necesar, într-o societate democratică, ca reclamantului să i se aplice o pedeapsă penală pentru a proteja drepturile comunității armenice în speță. În special, Curtea a luat în considerare următoarele elemente: afirmațiile reclamantului au vizat o problemă de interes public și nu au constituit un îndemn la ură sau la intoleranță; circumstanțele în care acestea au fost făcute nu au fost marcate de tensiuni sporite sau de conotații istorice speciale în Elveția; afirmațiile nu puteau fi considerate ca afectând demnitatea membrilor comunității armenice în așa măsură încât să necesite un răspuns de drept penal în Elveția; nu exista nicio obligație de drept internațional pentru Elveția de a incrimina astfel de afirmații; instanțele elvețiene par să îl fi cenzurat pe reclamant doar pentru că a exprimat o opinie diferită de cele consacrate în Elveția; iar ingerința în dreptul său la libertatea de exprimare a luat forma gravă a unei condamnări penale.

Šimunić împotriva Croatiei

22 ianuarie 2019 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamantul, fotbalist, a fost condamnat pentru o contravenție constând în a adresa spectatorilor aflați la un meci de fotbal mesaje al căror conținut exprima sau instiga la ură bazată pe rasă, naționalitate și credință. Acesta s-a plâns în special că dreptul său la libertatea de exprimare a fost încălcat.

Curtea a declarat **inadmisibil** ca vădit nefondat capătul de cerere formulat de reclamant în temeiul art. 10 (libertatea de exprimare) din Convenție, constatând că ingerința în dreptul său la libertatea de exprimare a fost justificată prin motive „relevante și suficiente” și că autoritățile croate, având în vedere cuantumul destul de modest al amenzii aplicate reclamantului și contextul în care acesta a strigat fraza în litigiu, au realizat un echilibru just între interesul său față de libertatea de exprimare, pe de o parte, și interesele societății față de promovarea toleranței și respectului reciproc la evenimentele sportive, precum și combaterea discriminării prin sport, pe de altă parte, luând astfel măsuri care se încadrează în marja lor de apreciere. Curtea a reținut în special că reclamantul, un fotbalist celebru și un model pentru numeroși microbiști, ar fi trebuit să fie conștient de posibilul impact negativ al unui slogan provocator asupra comportamentului spectatorilor și ar fi trebuit să evite un asemenea comportament.

Incitare la intoleranță religioasă

Î.A. împotriva Turciei (nr. 42571/98)

13 septembrie 2005

Reclamantul, proprietar și director executiv al unei edituri, a publicat 2 000 de exemplare ale unei cărți care aborda aspecte teologice și filozofice în stil românesc. Procurorul din Istanbul l-a acuzat pe reclamant de insultarea „lui Dumnezeu, a Religiei, a Profetului și a Cărții Sfinte” prin acea publicație. Instanța de prim grad l-a condamnat pe reclamant la 2 ani de închisoare și plata unei amenzi și a comutat imediat pedeapsa închisorii într-o amendă mică. Reclamantul a făcut apel la Curtea de Casație, care a confirmat hotărârea. Reclamantul a susținut că pedeapsa și condamnarea sa i-au încălcat dreptul la libertatea de exprimare.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. Aceasta a reiterat, în special, că persoanele care au ales să își exercite libertatea de a-și manifesta religia, indiferent dacă au făcut-o ca membri ai unei majorități sau ai unei minorități religioase, nu au motiv să se considere scutiți de orice critică. Aceștia trebuiau să îi tolereze pe alții și să accepte negarea de către alții a credințelor lor religioase și chiar răspândirea de către alții a unor doctrine ostile credinței lor. Totuși, această cauză a avut ca obiect nu doar afirmații care erau deranjante ori șocante sau o opinie „provocatoare”, ci un atac abuziv asupra Profetului Islamului. Deși exista o anumită toleranță față de critica doctrinei religioase în societatea turcă, profund atașată de principiul laicității, credincioșii puteau considera în mod justificat că anumite pasaje din cartea în litigiu constituiau un atac neîntemeiat și o insultă la adresa lor. În aceste circumstanțe, Curtea a considerat că măsura în litigiu urmărea să ofere protecție împotriva atacurilor injurioase la adresa unor aspecte considerate sacre de către musulmani și, prin urmare, răspundea unei „nevoi sociale imperioase”. De asemenea, aceasta a ținut seama de faptul că instanțele turcești nu au decis să confiște cartea în litigiu și, prin urmare, a decis că amenda ne semnificativă aplicată a fost proporțională cu scopurile urmărite de măsura în litigiu.

Erbakan împotriva Turciei

6 iulie 2006

Reclamantul, politician, a fost și prim-ministru al Turciei. La vremea faptelor, era președinte al *Refah Partisi* (Partidul Bunăstării), care a fost desființat în 1998 pentru participare la activități contrare principiilor laicității. Acesta s-a plâns în special de faptul că i-a fost încălcat dreptul la libertatea de exprimare prin condamnarea sa pentru afirmațiile făcute într-un discurs public, considerat că a constituit o incitare la ură și intoleranță religioasă.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. Aceasta a constatat că astfel de afirmații, presupunând că au fost într-adevăr făcute, de un bine-cunoscut politician la o întrunire publică denotau mai degrabă o viziune a societății structurate exclusiv în jurul valorilor religioase și, astfel, păreau greu de conciliat cu pluralismul caracteristic societăților contemporane, unde o gamă largă de grupuri diferite se confruntă reciproc. Subliniind că, astfel, combaterea tuturor formelor de intoleranță constituia o parte integrantă a protecției drepturilor omului, Curtea a hotărât că este extrem de important ca politicienii să evite în discursurile lor să facă afirmații de natură să încurajeze intoleranța. Cu toate acestea, având în vedere natura fundamentală a dezbaterii politice libere într-o societate democratică, Curtea a concluzionat că motivele invocate pentru a justifica urmărirea penală a reclamantului nu au fost suficiente pentru a o convinge că ingerința în exercitarea dreptului său la libertatea de exprimare a fost necesară într-o societate democratică.

Tagiyev si Huseynov împotriva Azerbaidjanului

5 decembrie 2019⁶

Cauza a avut ca obiect condamnarea reclamanților (primul, scriitor și autor de cronici; al doilea, editor) pentru instigare la ură și ostilitate prin afirmațiile lor despre islam, făcute într-un articol pe care l-au publicat în 2006.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție, constatând că a fost excesivă condamnarea reclamanților și că le-a încălcat libertatea de exprimare. În special, a reținut că instanțele naționale nu au justificat necesitatea condamnării reclamanților, cât timp era evident că articolul făcuse doar o comparație între valorile occidentale și cele orientale și contribuise la o dezbatere pe teme de interes public, și anume rolul religiei în societate. Într-adevăr, instanțele nu au făcut decât să aprobe un raport de expertiză în care s-a constatat că anumite afirmații au constituit instigare la ură și ostilitate bazate pe religie, fără să le pună în context și fără ca măcar să încerce să realizeze un echilibru între dreptul reclamanților de a comunica publicului opiniile lor despre religie și dreptul persoanelor religioase la respectarea credințelor lor.

Ultrajul săvârșit împotriva funcționarilor publici

Otegi Mondragon împotriva Spaniei

15 martie 2011

Reclamantul, purtătorul de cuvânt al unui grup parlamentar separatist basc de stânga, a făcut referire într-o conferință de presă la închiderea unui cotidian basc (pe motivul suspiciunii că ar avea legături cu ETA) și la preținse rele tratamente aplicate persoanelor arestate în timpul operațiunii poliției. În declarația sa, reclamantul s-a referit la regele Spaniei ca fiind „șeful suprem al forțelor armate spaniole, cu alte cuvinte, persoana care conduce tortionarii, care apără tortura și impune regimul monarhic poporului nostru prin tortură și violență”. Reclamantul a fost condamnat la pedeapsa închisorii pentru infracțiunea de ultraj împotriva regelui. Acesta a invocat o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare), constatând că condamnarea reclamantului și pedeapsa aplicată au fost disproporționate față de scopul legitim urmărit, și anume protecția reputației regelui Spaniei, așa cum este garantată de Constituția Spaniei. Curtea a observat în special că, deși este adevărat că limbajul utilizat de reclamant ar fi putut fi considerat provocator, era esențial să se țină seama de faptul că, deși unele cuvinte folosite de reclamant în afirmațiile sale au fost ostile, acestea nu conțineau nicio incitare la violență și nici nu constituiau discurs de incitare la ură. Mai mult, acestea au fost declarații verbale făcute la o conferință de presă, ceea ce însemna că reclamantul nu putea să le reformuleze, să le revizuiască ori să le retragă înainte de a fi făcute publice.

Stern Taulats si Roura Capellera împotriva Spaniei

13 martie 2018

Cauza a avut ca obiect condamnarea a doi cetățeni spanioli pentru incendierea unei fotografii a cuplului regal la o demonstrație publică, desfășurată în timpul vizitei oficiale a regelui în Girona, în septembrie 2007. Reclamantii s-au plâns în special că hotărârea de condamnare pentru insultarea coroanei a constituit o ingerință nejustificată în dreptul lor la libertatea de exprimare.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. În special, a constatat că fapta prezumtiv săvârșită de reclamanți făcea parte dintr-o critică, mai degrabă politică decât personală, la adresa instituției monarhiei în general, și a Regatului Spaniei ca națiune în special. De asemenea, a reținut că a fost unul din acele „evenimente” provocatoare „regizate”, care sunt folosite din ce în ce mai des pentru a atrage atenția mass-media și care nu depășesc limitele recurgerii la un anumit grad

⁶ Hotărârea va rămâne definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din [Convenție](#).

permisibil de provocare în vederea transmiterii unui mesaj critic în cadrul libertății de exprimare. Mai mult, Curtea nu a ajuns la convingerea că fapta criticată ar putea fi interpretată în mod justificat ca instigare la ură sau violență. În această cauză, instigarea la violență nu se putea deduce din examinarea în comun a „recuzitei” folosite pentru regizarea evenimentului sau din contextul în care avusese loc; aceasta nu putea fi stabilită nici pe baza consecințelor faptei, care nu s-a soldat cu comportamente violente sau tulburări. În plus, nu se putea considera că faptele constituie discurs de incitare la ură. În ultimul rând, Curtea a hotărât că pedeapsa închisorii, executată de reclamanți, nu a fost nici proporțională cu scopul legitim urmărit (protecția reputației sau a drepturilor altora), nici „necesară într-o societate democratică”.

Discursul de incitare la ură și internetul

Delfi AS împotriva Estoniei

16 iunie 2015 (Marea Cameră)

Aceasta a fost prima cauză în care Curtea a fost investită cu examinarea unei plângeri privind răspunderea pentru comentariile generate de utilizatori pe un portal internet de știri. Societatea reclamantă, care administrează un portal de știri pe criterii comerciale, s-a plâns că a fost declarată de instanțele naționale răspunzătoare pentru comentariile injurioase scrise de cititorii săi la un articol de știri despre o societate de transport cu feribotul. La cererea avocaților proprietarului societății de transport cu feribotul, societatea reclamantă a eliminat comentariile injurioase după circa 6 săptămâni de la publicarea lor. Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. În primul rând, Curtea a observat realitățile contradictorii dintre beneficiile internetului – în special platforma fără precedent pe care o oferă pentru libertatea de exprimare – și pericolele lui – și anume posibilitatea ca discursul de incitare la ură și de incitare la violență să se răspândească la nivel mondial în câteva secunde și ca uneori să rămână permanent disponibil online. Curtea a subliniat, de asemenea, că natura nelegală a comentariilor în litigiu era întemeiată în mod evident pe faptul că majoritatea comentariilor constituiau, la prima vedere, o incitare la ură sau la violență împotriva proprietarului societății de transport cu feribotul. În consecință, cauza a avut ca obiect îndatoririle și responsabilitățile portalurilor internet de știri, conform art. 10 § 2 din Convenție, care furnizează în regim comercial o platformă pentru comentarii generate de utilizatori la conținutul publicat anterior și unde anumiți utilizatori – identificați sau anonimi – foloseau un limbaj vădit ilegal, care încalcă drepturile personalității altora și constituie un discurs de incitare la ură și incitare la violență împotriva lor. În cauze precum aceasta, în care comentariile utilizatorilor terți sunt sub forma discursului de incitare la ură și a amenințărilor directe la integritatea fizică a persoanelor, Curtea a considerat că drepturile și interesele altora și ale societății în general pot îndreptăți statele contractante să tragă la răspundere portalurile internet de știri, fără a încălca art. 10 din Convenție, dacă acestea nu iau măsuri pentru a elimina neîntârziat comentariile vădit ilegale, chiar și în lipsa sesizării din partea prezumtivei victime sau a terților. Pe baza evaluării concrete a acestor aspecte și luând în considerare, în special, natura extremă a comentariilor în litigiu, faptul că acestea au fost scrise ca reacție la un articol publicat de societatea reclamantă în propriul portal de știri, administrat de profesioniști pe criterii comerciale, insuficiența măsurilor luate de societatea reclamantă ca să elimine imediat după publicare comentariile care constituiau discurs de incitare la ură și limbaj de incitare la violență și să asigure o posibilitate reală ca autorii comentariilor să fie trași la răspundere, precum și sancțiunea moderată (320 de euro) aplicată societății reclamante, Curtea a constatat că faptul că instanțele interne au declarat răspunzătoare societatea reclamantă a constituit o restrângere justificată și proporțională a libertății de exprimare a portalului.

Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete și Index.hu Zrt împotriva Ungariei

2 februarie 2016

Cauza a avut ca obiect răspunderea unui organism de autoreglementare a furnizorilor de conținut internet și a unui portal internet de știri pentru comentarii online vulgare și calomnioase publicate pe website-urile lor în urma publicării unei opinii critice la adresa practicilor comerciale înșelătoare de pe două website-uri imobiliare. Reclamanții s-au plâns de hotărârile instanțelor maghiare pronunțate împotriva lor, fapt care le-a obligat efectiv să modereze conținutul comentariilor cititorilor pe website-urile lor, argumentând că acest lucru contravenea esenței libertății de exprimare pe internet.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. Aceasta a reiterat în special faptul că, deși nu erau editori de comentarii în sensul tradițional, portalurile internet de știri trebuiau, în principiu, să își asume îndatoriri și responsabilități. Cu toate acestea, Curtea a considerat că instanțele ungare, atunci când s-au pronunțat asupra noțiunii de răspundere în cauza reclamanților, nu au realizat un echilibru just între drepturile concurente implicate, și anume între dreptul reclamanților la libertatea de exprimare și dreptul website-urilor imobiliare la respectarea reputației comerciale. În special, autoritățile ungare au acceptat, ca atare, faptul că acele comentarii au fost ilegale ca fiind insulte pentru reputația website-urilor imobiliare.

Trebuie remarcat faptul că această cauză era diferită în anumite privințe de cauza *Delfi AS împotriva Estoniei* (a se vedea mai sus), în care Curtea a hotărât că un portal internet de știri în regim comercial era răspunzător pentru comentariile online defăimătoare generate de cititorii săi. Cauza reclamanților era în mod evident lipsită de elementele esențiale din cauza *Delfi AS* de discurs de incitare la ură și incitare la violență. Deși defăimătoare și vulgare, comentariile vizate în această cauză nu constituiau un limbaj vădit ilegal. În plus, în timp ce *Index* este proprietarul unei mari societăți mediatice care trebuie considerată ca având interese economice, *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete* este o asociație non-profit de autoreglementare a furnizorilor de servicii de internet, fără astfel de interese cunoscute.

Pihl împotriva Suediei

7 februarie 2017 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamantul a fost subiectul unui comentariu online calomnios, care a fost publicat anonim pe un blog. Acesta a inițiat o acțiune civilă împotriva micii asociații non-profit care administra blogul, susținând că aceasta ar trebui să fie trasă la răspundere pentru comentariul terțului. Plângerea a fost respinsă de instanțele suedeze și de Cancelarul Justiției. Reclamantul s-a plâns Curții că, prin faptul că nu au tras la răspundere asociația, autoritățile nu i-au protejat reputația și i-au încălcat dreptul la respectarea vieții private.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** ca fiind vădit nefondată. Aceasta a subliniat, în special, că, în astfel de cauze, trebuie realizat un echilibru între dreptul persoanei la respectarea vieții sale private și dreptul la libertatea de exprimare de care beneficiază o persoană sau un grup care administrează un portal internet. Având în vedere circumstanțele cauzei, Curtea a constatat că autoritățile naționale au realizat un echilibru just atunci când au refuzat să declare asociația răspunzătoare pentru comentariul anonim. În special, motivele au fost următoarele: deși comentariul a fost calomnios, acesta nu a constituit discurs de incitare la ură sau incitare la violență; a fost publicat pe un blog mic, administrat de o asociație non-profit; a fost șters a doua zi după ce reclamantul a făcut plângere; și a stat pe blog doar vreo 9 zile.

Smajić împotriva Bosniei și Hertegovinei

18 ianuarie 2018 (decizie privind admisibilitatea)

Această cauză a avut ca obiect condamnarea reclamantului pentru instigare la ură națională, rasială și religioasă, discordie sau intoleranță, condamnare determinată de o serie de mesaje scrise pe un forum internet, descriind acțiuni militare care ar putea fi întreprinse împotriva satelor sârbe din districtul Brčko în cazul unui alt război. Reclamantul a susținut în special că a fost condamnat pentru că și-a exprimat opinia cu privire la o problemă de interes public.

Curtea a declarat **inadmisibil**, ca fiind vădit nefondat, capătul de cerere formulat de reclamant în temeiul art. 10 (libertatea de exprimare) din Convenție. Aceasta a constatat în special că instanțele naționale au examinat cu atenție cazul reclamantului, motivând suficient condamnarea, și anume pentru că a folosit expresii extrem de insultătoare față de sârbi, atingând astfel problema foarte sensibilă a relațiilor etnice în societatea bosniacă post-conflict. În plus, nu au fost excesive sancțiunile care i-au fost aplicate, respectiv pedeapsa închisorii cu suspendarea executării și confiscarea calculatorului și laptopului. Prin urmare, ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare, care era prevăzută de lege și urmarea scopul legitim de a proteja reputația și drepturile altora, nu denota nicio aparentă încălcare a art. 10 din Convenție.

Nix împotriva Germaniei

13 martie 2018 (decizie privind admisibilitatea)

Cauza a avut ca obiect condamnarea reclamantului pentru publicarea, pe un blog, a unei imagini cu un lider nazist și cu svastica. Reclamantul a argumentat că instanțele naționale nu au ținut seama de faptul că mesajul publicat în blog se dorea a fi un protest împotriva discriminării, practicate de școli și de agențiile pentru ocuparea forței de muncă, față de copiii proveniți din familii de migranți.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** ca fiind vădit nefondată. Deși a acceptat că intenția reclamantului nu era de a răspândi propagandă totalitară, de a incita la violență sau de a rosti un discurs de incitare la ură, precum și că acesta ar fi putut crede că astfel contribuie la o dezbatere de interes public, Curtea a considerat că instanțele naționale nu puteau fi criticate pentru că au concluzionat că acesta folosea imaginea fostului șef SS, Heinrich Himmler, împreună cu svastica, pentru a „atrage atenția”, ceea ce era tocmai unul din lucrurile pe care a fost destinată să le împiedice legea care sancționa folosirea simbolurilor organizațiilor neconstituționale (așa-numitul „tabu în comunicare”). Jurisprudența națională arăta clar că folosirea în scop critic a acestor simboluri nu era suficientă pentru a scuti pe cineva de răspundere penală și că era necesar să reiasă o opoziție clară și evidentă față de ideologia nazistă. În cazul reclamantului, Curtea nu a văzut niciun motiv să se distanțeze de aprecierea instanțelor naționale, potrivit căreia reclamantul nu a respins în mod clar și evident ideologia nazistă în mesajul publicat pe blog. Prin urmare, Curtea a concluzionat că autoritățile naționale au oferit motive relevante și suficiente pentru ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare și nu au depășit spațiul de manevră („marja de apreciere”) în cauza respectivă.

Savva Terentyev împotriva Rusiei

28 august 2018

Cauza a avut ca obiect condamnarea reclamantului pentru incitare la ură, ca urmare a afirmațiilor ofensatoare făcute la adresa polițiștilor într-un mesaj publicat pe blog.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. În special, a constatat că, deși limbajul reclamantului fusese ofensator și șocant, acest unic aspect nu era suficient pentru a justifica ingerința în dreptul său la libertatea de exprimare. Instanțele naționale ar fi trebuit să examineze contextul general al afirmațiilor sale, care constituiseră o încercare provocatoare de a-și exprima mânia față de ceea ce considera o ingerință din partea poliției, mai degrabă decât un îndemn real la violență fizică împotriva poliției.

Beizaras și Levickas împotriva Lituaniei

14 ianuarie 2020⁷

Reclamantii, doi tineri aflați într-o relație, au susținut că au fost discriminați pe motive de orientare sexuală ca urmare a refuzului autorităților de a începe o anchetă preliminară cu privire la comentariile pline de ură de pe pagina de Facebook a unuia dintre ei. Acesta din urmă publicase pe pagina sa de Facebook o fotografie cu ei doi sărutându-se, ceea ce a generat sute de comentarii online pline de ură. Unii vizau persoanele LGBT în general, dar

⁷ Hotărârea va rămâne definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 (hotărâri definitive) din [Convenția europeană a drepturilor omului](#).

alții i-au amenințat în mod personal pe reclamanți. Reclamanții au susținut că au fost discriminați pe motive de orientare sexuală. De asemenea, au susținut că refuzul i-a lăsat fără nicio posibilitate de a obține reparație în justiție.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 14** (interzicerea discriminării) **coroborat cu art. 8** (dreptul la respectarea vieții private) din Convenție, constatând că reclamanții au suferit o discriminare pe motive de orientare sexuală și că Guvernul Lituaniei nu a prezentat nicio motivare care să arate că diferența de tratament a fost compatibilă cu normele Convenției. În special, a observat că orientarea sexuală a reclamanților a jucat un rol în modul în care aceștia au fost tratați de autorități, care, în momentul refuzului de a începe o anchetă preliminară, și-au exprimat destul de clar dezaprobarea față de faptul că astfel aceștia și-au făcut publică homosexualitatea. O astfel de atitudine discriminatorie a însemnat că reclamanții nu au fost protejați, cum era dreptul lor în conformitate cu legea penală, față de îndemnurile nedisimulate la atacarea integrității lor fizice și mentale. Curtea a constatat totodată că **a fost încălcat art. 13** (dreptul la o cale de atac efectivă) din Convenție pe motiv că reclamanților li s-a refuzat o cale de atac efectivă în legătură cu plângerea lor.

Texte și documente

A se vedea, printre altele:

- [Recomandarea nr. R 97\(20\)](#) a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei adresată statelor membre cu privire la „discursul de incitare la ură”, 30 octombrie 1997.
 - [Recomandarea de politică generală nr. 7](#) a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) privind legislația națională pentru combaterea rasismului și a discriminării rasiale, 13 decembrie 2002.
 - [Recomandarea 1805 \(2007\)](#) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei privind „blasfemia, insulta religioasă și discursul de incitare la ură împotriva persoanelor pe motiv de religie”, 29 iunie 2007.
 - [Studiul nr. 406/2006](#) al Comisiei de la Veneția, „Raport privind relația dintre libertatea de exprimare și libertatea de religie: problema reglementării și urmării penale a blasfemiei, a insultei religioase și a incitării la ură religioasă”, doc. CDL-AD(2008)026, 23 octombrie 2008.
 - [Manual privind discursul de incitare la ură](#), Strasbourg, Council of Europe Publishing, 2009.
 - [Document de discuție](#) al Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei privind „Jurnalismul etic și drepturile omului”, doc. CommDH (2011)40, 8 noiembrie 2011.
 - Websiteul [Conferinței cu tema „Abordarea discursului de incitare la ură: Convietuirea online”](#) organizată de Consiliul Europei la Budapesta în noiembrie 2012.
 - Websiteul [Conferinței cu tema „Factorul ură în discursul politic – Cui revin responsabilitățile?”](#) organizată de Consiliul Europei la Varșovia în septembrie 2013.
 - Websiteul [Conferinței cu tema „Libertatea de exprimare: încă o condiție prealabilă pentru democrație”](#) organizată de Consiliul Europei la Strasbourg în octombrie 2015.
 - [Recomandarea de politică generală nr. 15](#) a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) privind combaterea discursului de incitare la ură, adoptată la 8 decembrie 2015.
-

Contact presă:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08